

Obsah

Několik poznámek k novému vydání	13
Poznámka vydavatelů k překladu prvního dílu	22
Úvodní slovo Adolfa Meyera-Abicha k vydání z roku 1970	28
Předmluva ke španělskému vydání z roku 1988	31
Předmluva k prvnímu vydání	45
Předmluva k druhému vydání	46
Úvod k prvnímu vydání	49
§ 1 Jaký má smysl psaní dějin	49
§ 2 Vnitřní soudržnost dějin	50
§ 3 Jak se dospívá k novým poznatkům	51
§ 4 Jak se doposud psalo o dějinách biologie	53
§ 5 Dějiny biologie v systému dějin věd	53
§ 6 Nejdůležitější díla o dějinách biologie	55

1. kapitola

Odkaz starověku a středověku	57
1.1. Hippokratés	58
1.2. Platón	59
1.3. Aristotelés	60
1.3.1. Podstata organického	61
1.3.2. Rozdělení organismů	62
1.3.3. Anatomie	64
1.3.4. Fyziologie	64
1.3.5. Embryologie	65
1.3.6. Význam	67
1.4. Plinius Starší	68
1.5. Galénos	69
1.6. Scholastika	70
1.7. Univerzity	73
1.8. Laická věda	74

2. kapitola

Renesance	77
2.1. Paracelsus	79
2.1.1. Paracelsův život	79
2.1.1.1. Učednická léta	79
2.1.1.2. Profesor	85
2.1.1.3. Doktoři	88
2.1.1.4. Odchod	93
2.1.2. Paracelsovo učení	99
2.1.2.1. Tajuplná příroda	99
2.1.2.2. Zkušenost a autorita	102
2.1.2.3. Fantastika	104
2.1.2.4. Věci a slova	106
2.1.2.5. Příčina a korelace	108
2.1.2.6. Lékař a nemoc	111
2.1.2.7. Příroda	113
2.1.2.8. Shrnutí	118
2.2. Úsvit novověké vědy	122
2.2.1. Vesalius	123
2.2.2. Leonardo da Vinci	128
2.2.3. Severino	135

3. kapitola

Noví aristotelikové	137
3.1. Cesalpino	138
3.1.1. Cesalpinovo učení	139
3.1.2. Cesalpinův význam a jiní botanikové oné doby	141
3.2. Harvey	143
3.2.1. Krevní oběh	143
3.2.2. Harveyovo srovnávací zkoumání	146
3.2.3. Embryologie	147
3.2.4. Vajíčko	150
3.2.5. Harvey u následovníků	152
3.3. Glisson	154
3.4. Encyklopedisté	156

4. kapitola

Založení novověké vědecké metody	159
4.1. Zánik biologického názoru na svět	159
4.2. Leonardův mechanicismus a vitalismus	161
4.3. Galenisté	162
4.4. Galilei	162

4.5. Bacon	163
4.6. Descartes	164
4.7. Borelli a Hoffmann	167
4.8. Willis	168
4.9. Učení o duchách (spiritus) hýbajících tělesným mechanismem	170
5. kapitola	
Epigonská věda 17. století	172
5.1. Redi	174
5.2. Malpighi	175
5.3. Swammerdam	178
5.4. Leeuwenhoek	181
5.5. Réaumur	182
5.6. Spallanzani	184
5.7. Ovísté a animalkulisté	185
6. kapitola	
Paracelsisté	189
6.1. Hohenheimovi dědici	189
6.2. Van Helmont	192
6.2.1. Pietismus	192
6.2.2. Helmont a jezuité	193
6.2.3. Charakteristika Helmontovy vědy	195
6.2.4. Přírodní filosofie	196
6.2.5. Biologie	197
7. kapitola	
Vitalisté	203
7.1. Vitalismus	203
7.1.1. Pojem vitalismu	203
7.1.2. Historický vývoj vitalismu	204
7.2. Stahl	205
7.2.1. Mechanismus a organismus	206
7.2.2. Vztah fyziky a chemie k biologii (medicině)	207
7.2.3. Biologie a anatomie	208
7.2.4. Duše a podstata života	208
7.2.5. Výživa	210
7.2.6. Plození a vývoj	211
7.2.7. Stahlův význam	212
7.3. Bichat	213

8. kapitola

Rozmach biologie v 18. století	218
8.1. Leibniz	218
8.1.1. Pojetí vývoje	219
8.1.2. Fylogeneze	221
8.1.3. Učení o formě	223
8.1.4. Duše	224
8.1.5. Význam pro biologii	224
8.2. Bonnet	227
8.2.1. Klasifikace	228
8.2.2. Preformismus	228
8.2.3. Dějiny života	230
8.3. Robinet	231
8.4. Von Haller	232
8.4.1. Dráždivost a citlivost	234
8.4.2. Histologie a embryologie	236
8.5. Úpadek biologie po Leibnizovi	237

9. kapitola

Epigenetické	240
9.1. Needham	240
9.2. Wolff	242
9.2.1. Pojem „podstatné“ síly	242
9.2.2. O zhušťování jako druhém principu vývoje	243
9.2.3. Vztahy mezi ontogenezí organického těla a stroje	244
9.2.4. Buněčná teorie	245
9.2.5. Učení o metamorfóze a o zárodečných listech	245

10. kapitola

Linnéova metoda	248
10.1. Vznik učení o systému rostlin a zvířat	248
10.2. Linnéova metoda	249
10.3. Názory na pohlavnost	252
10.4. Přírozený a umělý systém	255
10.5. Pojem druhu	256
10.6. Binární názvosloví	259

11. kapitola

Buffon	261
11.1. Charakteristika doby	261
11.2. Locke a Condillac	263
11.3. Přírozená metoda	265

11.4. Roztržka s náboženstvím	269
11.5. Vznik organismů	271
11.6. Teorie o vývoji Země	273
11.7. Vznik a proměna druhů	277
11.8. Po Buffonovi	281

12. kapitola

Francouzská morfologie	284
12.1. Zrod morfologie	284
12.2. Vývoj morfologie v botanice	286
12.2.1. Adanson	286
12.2.2. De Candolle	287
12.3. Morfologie zvířat před Cuvierem a Geoffroyem	290
12.3.1. Vicq d'Azyr	291
12.3.2. Camper	293
12.3.3. Vznik německé morfologie	294
12.4. Cuvier	295
12.4.1. Morfologie	295
12.4.2. Paleontologie a geologie	300
12.4.3. Cuvierova logika	302
12.4.4. Význam	303
12.5. Geoffroy St. Hilaire	306
12.5.1. Pojetí morfologie	306
12.5.2. Teratologie	310
12.5.3. Fylogeneze	311
12.5.4. Historický význam	312
12.6. Cuvier a Geoffroy	313
12.7. Cuvierova škola	315
12.8. Geoffroyova škola	316
12.8.1. Dugès	316
12.8.2. Serres	318

13. kapitola

Německá naturfilosofie	321
13.1. Pojem naturfilosofie	321
13.2. Filosofové	322
13.2.1. Herder	322
13.2.2. Kant	324
13.2.2.1. Učení o „a priori“	324
13.2.2.2. Teleologie	328
13.2.2.3. Všeobecný význam	329
13.2.2.4. Historizující náběhy u Kanta	331

13.2.3. Fichte a Schelling	331
13.3. Biologové	333
13.3.1. Kiepmeyer	333
13.3.2. Goethe	335
13.3.3. Oken	340
13.3.4. Střízlivější naturfilosofové	344
13.3.5. Blumenbach	346
13.3.6. Treviranus	348
13.3.6.1. Životní síla	348
13.3.6.2. Fylogeneze	349
13.3.6.3. Učení o jednotě organismů	351
13.3.6.4. Chemické teorie	351
13.3.6.5. Naturfilosofie	352
13.3.6.6. Všeobecné	352

14. kapitola

Erasmus Darwin	354
14.1. Rostlinopisná pojednání	354
14.2. Ontogenetický vývoj	355
14.3. Zoologické dílo	355

15. kapitola

Lamarck	358
15.1. Vymezení problému	359
15.2. Síly ženoucí vývoj	360
15.3. Role potřeb	363
15.4. Klasifikace	364
15.5. Význam času	366
15.6. Vznik člověka	366
15.7. Fyziologické stanovisko	367
15.8. Ostatní práce a jejich vliv	368
15.9. Všeobecná charakteristika	369

Přílohy

I. Obsah	373
II. Aristotelés	375
III. Aristotelés a aristotelikové	376
IV. Založení mechanistických teorií	378
V. Anatomie v 17. století	380
VI. M. Malpighi	381
VII. Vitalismus na konci 18. století	383
VIII. Reakce proti mechanistickým teoriím	384

IX. Linnéova systematika	385
1. Vývoj systematiky před Linném	385
2. Karl von Linné	387
2.1. Rostlinný systém	388
2.2. Pojem druhu	389
2.3. Systematika živočichů	389
2.4. Všeobecný význam	390
3. Názory na pohlavnost	392
X. Zrod evolučního pojetí světa organismů	395
1. Teorie o vývoji Země do Cuviera	396
a) Geologické teorie	396
b) Paleontologické teorie	398
2. Vývoj evoluční filosofie v 18. století	401
3. Přejchod od Leibnizovy myšlenky vývoje k evolučnímu pojetí přírody	406
4. Roztržka s náboženstvím	408
XI. Pojem morfologie	412
Poznámky vydavatelů	415
Literatura k prvnímu dílu	449
Rejstřík věcný	469
Rejstřík jmenný	476